Mariana Salomão Carrara

SI NO FOS PER LES SÍL·LABES DE DISSABTE

Traducció **Pere Comellas Casanova**

Editorial LES HORES

SI NO FOS PER LES SÍL·LABES DE DISSABTE

Mariana Salomão Carrara

SI NO FOS PER LES SÍL·LABES DE DISSABTE

Traducció de Pere Comellas Casanova

Editorial LES HORES

Títol original en português: *Não Fossem As Sílabas Do Sábado*
Autora: © Mariana Salomão Carrara, 2022

Primera edició: juny 2025

First published in Brazil by Todavia Editora, São Paulo
Published by agreement with Todavia Editora, and Casanovas & Lynch Literary Agency.

No part of this book may be used or reproduced in any manner for the purpose of training Artificial Intelligence technologies or systems. In accordance with Article 4(3) of the Digital Single Market Directive 2019/790, the author and publisher expressly reserve this work from the text and data mining.

© de la traducció: Pere Comellas Casanova
© de l'edició: Editorial Les Hores S.L.
www.editorialleshores.com
hola@editorialleshores.com

Maquetació: Dan Monells
Disseny de col·lecció: Mireia Luna. Natural www.designisnatural.com
Disseny de la coberta: Octavi Gil Pujol
© de les fotos de la coberta: iStock
Col·laboradors: Manuel Gómez Poyato, David Sempere i Maria Garrido
Impressió: Estugraf Impresores S.L. (Madrid)

Dipòsit legal: B 10295-2025
ISBN: 978-84-129016-8-9

Amb el suport del Departament de Cultura

Generalitat de Catalunya
Departament de Cultura

Les Hores forma part de l'Associació d'Editorials Independents

LLEGIR EN CATALÀ
ASSOCIACIÓ D'EDITORIALS INDEPENDENTS

Tots els drets reservats. Queda prohibida la reproducció total o parcial d'aquest llibre mitjançant qualsevol mitjà o procediment, inclosos la reprografia i el tractament informàtic, i la distribució d'exemplars mitjançant el lloguer o préstec públics, sense l'autorització escrita dels titulars del copyright.

FSC
www.fsc.org
MIXTO
Papel | Apoyando la silvicultura responsable
FSC® C107210

Si és difícil suportar la solitud,
encara és més difícil suportar una companyia
Lygia Fagundes Telles

1

No hi hauria hagut cap diferència. Però és important que les tragèdies es descobreixin immediatament.

La primera vegada que em vaig fixar en la Madalena va ser a la sala d'espera de l'Institut de Medicina Legal i tota ella era una desfiguració. Una dona en runes, i jo vaig voler saber si també ja estava igual, si en unes quantes hores ja m'havia convertit en aquell espantall desencarnat i esquinçat, el rostre rebregat per un dolor que anava forçant les expressions de dins cap a fora fins que tota la cara era un crit retingut, i per això jo hi buscava una boca oberta de bat a bat que no arribava, una boca tan oberta que justifiqués el posat de tota la resta, però la boca immòbil, gairebé pacífica, i de nou vaig voler saber si jo ja estava així, però no, la meva cara encara no s'havia adonat del tot de la meva calamitat. La Madalena havia començat a doldre molt abans.

Quanta estona ha de fer tard algú perquè comenci a ser un retard sospitós, jo era una persona tranquil·la, mai no m'ho havia preguntat. L'André es va queixar de la meva trucada esburbada, perdona, estimat, no em pensava que el quadre quedaria tan gran,

—Pesa més que jo, t'ho juro!

i llavors ell va dir que s'havia de vestir i jo vaig insistir que vingués de pressa, em tocava el sol i bloquejava gairebé tota la vorera amb el quadre.

Fa més de nou anys que soc presonera d'aquella mitja hora. L'odi que em tinc a mi mateixa per haver odiat l'André tan lent, la calor que em degotava per dins del vestit, les mans alçades al voltant del marc que em feien mal, vaig insistir que vingués de pressa, les marques del bastidor a les mans, i el més greu, quan el retard ja feia tota la pinta de tragèdia, la meva decisió de tornar cinquanta metres enrere fins a la botiga arrossegant el quadre que em feia blegar la columna rascant els cantells amb les rajoles mullant el plàstic de bombolles als bassals de pixum, com si el quadre fos important, sisplau, no el puc dur tota sola, guardin-me'l fins que torni, això quan ja se sentien sirenes a poca distància, fa nou anys que no entenc per què no vaig deixar estar el quadre al mig del carrer i vaig córrer cap a casa i no vaig fer cas de la urgència que tot al meu voltant m'anunciava.

No hi hauria hagut cap diferència. Però és important que les tragèdies es descobreixin immediatament, perquè cada segon que passen ocultes es converteix en un any més de dol, és un caprici que tenen les desgràcies.

Davant de l'edifici els dos homes amalgamats a l'asfalt, ossos embardissats en una lluita, era difícil dir qui devia començar la guerra. L'André blegat per la meitat, els paramèdics que els intentaven separar, cosa que de fet feia que semblés una baralla ara a càmera lenta. Jo no ho vaig entendre, vaig continuar mirant el cap esberlat de l'André, a sota d'aquell altre home que no coneixíem, no sé si l'havíem vist mai, però era un home sense cap importància i, pel camí que els cossos agafaven a cada curosa intervenció, va quedar clar que no s'hi podia fer res, i tot i així jo no ho entenia, no m'entrava la veritat d'aquell cràter obert a l'asfalt, quin home és aquest que està mort i per tant no pot ser l'André, només ho vaig entendre quan vaig mirar cap al costat i vaig veure el nostre

porter, tenia els ulls esbatanats i plens d'una aigua paralitzada i, quan em va mirar, tota aquella aigua es va esllavissar de sobte en dos raigs de llàgrimes i llavors va ser quan em vaig desmaiar.

2

Un home que cau d'un desè pis, penso si aquest home té temps de mirar avall abans d'esclatar. Em sembla que sí, però és una estona que no serveix per a res, és l'estona de mirar i qui sap si de cridar, però això tampoc no serveix per a res. Per això jo en culpo la Madalena, no pas ell. Ell, fins i tot amb el pensament ofegat i trinxat de droga beguda desesperació no ho sé, pot haver mirat al carrer abans per assegurar-se que no hi havia ningú allà baix, era dissabte, encara era d'hora, el carrer aturat, imagina't, no, ell no molestaria ningú, mai més, no podia pas suposar que un dissabte al matí hi hauria un marit pràcticament en pijama, apressat per la seva dona perquè la rescatés a tres illes d'allà, al mig de la vorera amb un quadre de la mida d'una finestra, un quadre impressionant, aquesta mena de marit surt del portal encara confús, sense fer cas del cel i dels crits de gent que en cau, i aquest marit surt de pressa, com li ha demanat la dona, amb una velocitat que l'home no podia preveure uns quants segons abans, quan no es movia res, i per això la culpa no és de l'home que va saltar, és de la Madalena, perquè era l'única que podia haver evitat aquell suïcidi esbalçat, aquella estimbada damunt de la nostra vida.

Un pòster d'una pel·lícula que estimàvem, però era un pòster immens de debò. No me'n recordava que fos tan gran,

dins del tub de cartró no espantava tant, però des de sempre estava destinat a convertir-se en un quadre increïble i les coses han de complir el seu destí, acceptar aquest privilegi que és seu i prou, conèixer el seu destí. Vam comprar el pòster en un viatge, devia quedar enorme, exposat a la galeria, però d'això ja feia gairebé dos anys, cosa que em revoltava, per què no érem capaços de caminar tres illes, portar el pòster a emmarcar, pagar un preu increïble que diríem que era d'inversió afectiva, i tornar-lo a buscar, resplendent, i per fi es convertiria en la nostra millor paret, i el podríem ensenyar als amics que, no, no havíem vist aquella pel·lícula junts, no, l'havíem vist molt abans de coneixe'ns, però ves quines coses, ens va agradar igual, ens va agradar com si l'haguéssim vist junts, i la gent somriuria, apreciaria la nostra felicitat, i es tornarien a omplir la copa de vi, qui sap si tornarien a mirar el quadre suposant que bona que era aquella pel·lícula i que bona que era la nostra vida.

Per això jo havia pensat que érem a la fase ideal per reaccionar contra aquestes mandres atàviques que van deixant pòsters importants arxivats dins de tubs enterrats a l'armari, quan estaven clarament destinats a convertir-se en quadres. L'André per fi l'havia dut a emmarcar ja feia gairebé quinze dies, un camí perillosíssim cap a una nova solidificació de la inèrcia, i llavors jo vaig sortir del laboratori, exultant amb el resultat positiu, i era això, res millor que donar dues sorpreses a l'André, l'embaràs i el quadre. Ell sortiria del lavabo i toparia de cara amb el quadre digníssim repenjat a la paret, esperant una tercera iniciativa, mesures, forats, bisos, i en quedaria encantat, veuria que de fet realçava el color del sofà, i que era molt boig que l'haguéssim trobat, una pel·lícula tan fosca, quedaria encantat amb la nostra tria d'anys abans, amb totes les tries, veure la pel·lícula, estar junts, comprar

el pòster, viure junts, que fantàstiques que eren les nostres tries, i llavors jo li ensenyaria les anàlisis i ell encara amb la tovallola i mig moll molt biòleg potser buscaria amb l'esquena dels ulls entre els llibres que se sabia de memòria algun animal que reaccioni molt bé a la prole, un pingüí, en la imaginació s'acomodaria als peus l'ou lluent i l'escalfaria amb un somriure de tendresa i plomes.

Si hi ha algú que pot donar la culpa a la Madalena soc jo perquè puc fer el que vulgui, és un atribut de les viudes com jo. No de les viudes com ella. En aquell moment i per sempre, jo la puc odiar, potser puc pujar fins a casa seva i fer-la fora d'aquell mateix pis perquè un dia no es tiri daltabaix, ella i el marit acomplint un destí que és de la finestra i no de la família.

3

El comissari no semblava interessat en nosaltres dues individualment, a ell no li calia destriar el tipus de dolor que pertocava a cadascuna, o sigui que preguntava sense mirar endavant de manera que la pregunta quedava a l'aire i nosaltres n'havíem d'identificar la destinatària, i quan va preguntar si s'havia trobat alguna carta del suïcida, cap de les dues va contestar i jo vaig comprendre que tot i tenir aquella cara excavada d'esgotament, la Madalena podia ser que no n'estigués segura, podia no saber-ho fins aquell moment i no ser prou valenta per preguntar quin dels dos havia saltat i quin havia quedat a sota, i era una revelació importantíssima, quina de les dues podia odiar l'altra, quina de les dues els últims anys havia produït la felicitat i quina l'havia liquidat. Li vaig aguantar la mirada i vaig gairebé replicar la pregunta,

—S'ha trobat alguna carta?

una nota, un responsable? Els seus ulls encara rebobinaven alguna cosa que només veia ella.

El nostre porter allà assegut també era ell mateix un espant i un desconsol, eixugant-se la cara amb un mocador que després es mirava, com si la suor pogués ser de fet esquitxos de sang.

A mitja declaració de cadascuna el comissari s'enrecordava d'una pregunta que era més adient per a l'altra i llavors

estirava la veu fins a la tirallonga de cadires de la sala d'espera, com aquell qui pregunta quin equip ha marcat el gol,

—L'home que ha saltat, vostè l'havia vist aquest dematí?

i el porter aterrit amb la seva sobtada implicació va mirar enrere per assegurar-se que la pregunta era per a ell, no senyor feia dies que no el veia.

—I l'home que era a la vorera?

—El senyor André, doncs acabava de passar el portal cap a fora, com li he dit.

—Tot just tancar la porta, ja li ha caigut l'altre al damunt?

La Madalena i jo coll girat en direcció al porter sense que cap detall tingués la més mínima importància i alhora tots tan necessaris perquè cada fragment de segon era fonamental per a la composició del fet, cada moviment de l'André delineat en un full imaginari, la sortida de l'ascensor, el bon dia, la mà al portal, la mà al portal pel cantó de fora, el clic, un pas, dos passos, el cop, el comissari podria posar els meus dibuixos mentals en una llibreta i passar-los de pressa amb la punta dels dits per produir una animació contundent, potser tots els informes d'incidència eren d'aquesta manera, no ho sabria dir.

—O sigui que ha sortit de l'ascensor, li ha dit bon dia, ha tancat el portal i ha mort?

El porter va fer que sí amb el cap, cada vegada més culpable per estar entre el bon dia i la mort.

—Però no hi ha un espai, alguna cosa, entre la porteria i la vorera?

—Com vol dir, comissari?

I llavors el comissari va girar el cap en direcció a nosaltres dues, el porter oblidat a la filera de cadires, no podia ser que un passés de l'ascensor al carrer en un segon,

—L'edifici és arran de carrer, comissari, només hi ha la porta de vidre que dona directament a la vorera,

vaig contestar i jo mateixa vaig entrar en xoc amb la meva veu, era la primera frase llarga que deia, o sigui que encara era capaç de dir una frase sense cap importància, l'edifici és arran de carrer comissari, fins llavors les meves úniques paraules havien sigut Ana, arquitecta, casada, però hi van fer constar vídua.

I llavors el comissari de sobte ho volia saber tot d'aquell home suïcida que unes hores abans no interessava a ningú i jo no vaig suportar saber-ne tant, mai més no n'he volgut saber res, em vaig aixecar corrents i em vaig ficar al lavabo minúscul per no sentir la seva edat professió deliris no volia saber si era per exemple alguna espècie de buròcrata de la previsió del temps atrapat a taules de dades de laboratoris desfasats que no funcionaven, per què no em pregunteu per l'André? Em vaig quedar allà oblidada sense saber res de res sobre l'home que potser ja no era capaç de catalogar les raons per existir ni preveure correctament les temperatures i les pluges, ni les seves pròpies tempestes, ni els horaris en què els veïns sortien desprevinguts al carrer els matins de dissabte, aquell home, en Miguel, que no va preveure res de tot això.

Vaig sortir del lavabo a temps de saber, però, que no tenien fills. La Madalena no tenia fills. No li vaig preguntar mai per què. Ningú no m'ha preguntat mai fins avui per què jo tinc una filla, però per què? Si algú pregunta per què una parella no ha tingut fills només una de les possibles respostes és feliç, cap dels dos en volia. Un dels dos no en volia, no vam poder, van néixer morts, el marit es va matar abans.

No sé per què la Madalena no va tenir fills i no està bé preguntar-l'hi. No sé del cert per què jo he tingut la meva filla.

4.

Els amics no em van deixar tornar cap a casa durant molts dies, però una hora o altra això havia de passar i el pis sencer era una gran pregunta, cada objecte em mirava espantadíssim de l'absència i cada racó era un estranyament, res de tot allò tenia dret a existir sense l'André, calia revelar a cada coixí que de llavors endavant ell ja no l'abraçaria, les tovalloles, els llençols, calia explicar-ho a les nostres begudes guardades, calia que jo parés tot seguit de descobrir nous detalls de l'André, detalls que m'assaltaven, l'André mort de sobte em revelava una obsessió per emmagatzemar pastes de dents, guardar mitjons a dins de les sabates, calia que un pis es morís amb ell, no se'l pot deixar sobreviure perquè tot agafa un aspecte fantasmagòric, les parets, els bastidors, jo, el vertigen de les finestres les plantes desfullades les branques encrespades els gerros trencats precipitant-se en allaus de terra seca. L'esquena de la seva camisa penjada a les espatlles de la cadira.

El pis i jo ens vam haver de tornar a presentar, aquesta soc jo, soc jo sense l'André, doncs sí, tampoc no em reconec, no sé com anirà, i tu també estàs diferent, ja no tens música, les falzies no ho han resistit, tenen moltes manies, em sap molt greu, no m'hi avenia gaire, ell no em va dir mai què volien. Vaig parlar amb el pis, el sol de la sala m'escalfava la

meitat de la cara, em dic Ana, si t'hi esforces, estimada casa meva, segur que te'n recordes de mi, jo solia riure mentre em dutxava, te'n recordes? Em posava massa xampú a les mans i en premia el pot a sobre del que sobrava per fer el buit i que xuclés cap dins tot l'excedent, i ho trobava genial, em sap molt greu que no sàpiga ara mateix viure amb tu, però mira, tu tampoc no m'hi ajudes gaire, aquest vent que de sobte fa caure un got de damunt de l'aigüera, el terrabastall en esquerdills dins la meva solitud, com si hi pogués haver algú a la cuina, no les has de fer, aquestes simulacions, l'ascensor buit no es pot parar en aquest pis com si fos l'André que arriba, tu ja no pots obrir a la meva tauleta de nit els llibres que ell va subratllar, no pots matar l'una darrere l'altra les plantes que no saben viure sense ell, n'hem d'aprendre, ho entens?

El vent sempre havia tombat moltes coses a casa, però ara tots els sorolls que no venien immediatament de mi eren una espècie ràpida de presència al contrari, un dolor renovat, el vent de la ventilació creuada, una de les qualitats del pis, jo hi vaig insistir, l'André fins i tot s'hauria estimat més l'altre pis més a prop de la feina, però aquest tenia ventilació creuada i també el revestiment exterior de mosaic, res d'aquell pastitx de cornises neoclàssiques.

Abans del dia que em van tornar al pis vaig estar tan integralment entre gent que vaig sentir que potser deixaria d'existir, que de tant portar-me gots d'aigua i medecines em diluiria en els altres. El dia de la tornada, en Patrick estava estrany arreglat per a la feina i molt quiet, va ser ell qui em va dur en taxi fins a casa meva, els testos davant de la porteria estaven igual, les plantes eren les mateixes, per un moment em vaig preguntar si no hauria sigut un detall cap a mi canviar si més no les plantes, hi havien quedat aquelles tan testimonis

de les morts, si el president de l'escala fos una dona potser hi hauria pensat, o fins i tot l'André, l'André hi hauria pensat, llavors en Patrick va aguantar la porta de vidre de l'edifici perquè jo passés amb la maleteta de coses aleatòries que ell mateix havia escollit amb presses de casa meva feia dues setmanes, el porter era el mateix, hauria d'haver arribat durant el torn de qualsevol altre porter, però era el mateix, en Flávio, constava a l'informe d'incidència com l'únic testimoni a part de les plantes, Flávio Rosa Antônio José, em vaig aprendre el nom de memòria perquè era un nom sense cognoms i per això en l'informe d'incidència semblava que hi havia uns quants testimonis de l'accident, però només hi era ell, en Flávio Rosa Antônio José —de fet a l'informe d'incidència no hi constava accident, hi constava homicidi involuntari seguit de suïcidi amb el supòsit que en Miguel havia primer mort l'André per morir al segon següent—, el porter es va aixecar de la cadira immediatament solemne per saludar-me, la porteria em va semblar altíssima, tot l'edifici s'havia allargat mentre jo no hi era, tot ressons i amb aspecte de catedral, no recordava que el llum intentés ser tan imponent, l'André s'havia mort i m'havia deixat amb els detalls.

Vaig abraçar el porter Flávio, era jo qui el consolava. Realment aquell era un home que no estava preparat per veure el que va veure, i deu haver vist tantes coses dolentes a la vida però si pogués eliminar una visió seria la d'un home precipitant-se sobre l'home que acabava de dir-li bon dia. Ja fa uns quants anys que no és a l'edifici, no ho he explicat mai a ningú però almenys a ell li hauria d'haver explicat que era jo qui havia trucat a l'André perquè vingués a buscar el quadre, esclar que el porter podia haver trigat un o dos segons més a desbloquejar el portal de vidre, el dit al botó del costat de la taula, el clic, bon dia, l'André obrint el portal, esclar que po-

dia, sí, haver trigat uns segons més per desbloquejar el portal. O qui sap si un segon menys.

Vaig deixar d'abraçar el porter i vaig obrir l'ascensor. Va ser aquí on em vaig començar a equivocar. En Patrick em va dir que pujaria amb mi, tot i l'hora que era, l'empresa on treballava era molt rigorosa, en Patrick el meu millor amic i el germà que jo no havia tingut va dir que pujaria i jo vaig dir que no. Potser en aquella prohibició comprovava que ningú no era apte per viure allò amb mi, que d'aleshores endavant cadascú havia de seguir el rumb de la seva infelicitat, jo enterrada tota sola en el meu mausoleu.

El pis i jo, avui, gairebé deu anys després, ja ens entenem molt millor, hi ha complicitat en cada accident domèstic, i les parets de l'habitació, el llit, el ventilador de sostre s'han rigut amb mi de tots els nòvios que hi he portat, s'han rigut de la comèdia que tots han sigut en la seva completa incapacitat de ser l'André.